

[Lenger]

Hvad det andet angår, er der ikke tale om to fortolkninger eller noget i den stil, men der er tale om, at jeg i forbindelse med hr. Svend Åge Petersens første indlæg præciserede, at det er fuldstændig urimeligt at angribe VS eller fru Anne Grete Holmsgård på baggrund af oplysninger i disse beslutningsforslag, fordi den sag, som hr. Svend Åge Petersen taler om, intet som helst har med personoplysninger at gøre, mens det derimod er personoplysninger, vi beskæftiger os med i bemærkningerne til forslaget om tilsyn ved fængslerne.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagenes overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Jeg foreslår, at forslagene til folketingsbeslutning henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

12) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 82:

Forslag til folketingsbeslutning om ændring af reglerne om udgang for de indsatte i anstalter og arresthuse.

Af Lenger (VS) m.fl.

(Fremsat 5/2 85).

Sammen med denne sag foretoges den under punkt 13 på dagsordenen opførte sag, nemlig:

13) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 83:

Forslag til folketingsbeslutning om ændring af bestemmelserne om prøveløsladelse og om sikring af de indsattes retssikkerhed i sager om afslag på prøveløsladelse.

Af Lenger (VS) m.fl.

(Fremsat 5/2 85).

Forslagene sættes til forhandling.

Forhandling

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

De nuværende prøveløsladelsesregler fungerer ikke tilfredsstillende. Det er i hvert fald min opfattelse, og det har jeg givet udtryk for sidste efterår, og der opstod også en debat om det, som folketingets medlemmer har kendskab til. Spørgsmålet var jo, som tidligere nævnt i dag, også fremme på konferencen i januar.

I øvrigt vil jeg gerne sige, at jeg naturligvis vil følge denne konference og dens indhold op. Jeg skal således i begyndelsen af marts have et møde med repræsentanter for de indsatte; de har indkaldt til et møde, der finder sted den 8. marts. Her skal vi drøfte de samme emner som dem, vi diskuterede på konferencen.

Jeg synes, det er tilfredsstillende at se, at venstresocialisterne er blevet inspireret af disse drøftelser og har fremsat de to beslutningsforslag, som vi her behandler. Men jeg er ikke enig med forslagsstillerne i de forslag om bl.a. obligatorisk prøveløsladelse, som er lagt frem i beslutningsforslag B 83. Efter min opfattelse bør man ikke gøre prøveløsladelse obligatorisk. Tværtimod bør man efter min mening afskaffe den nugældende automatiske prøveløsladelse og samtidig – og det vil jeg gerne sige helt klart og uden noget som helst forbehold – nedsætte de nuværende strafudmålinger med en tredjedel. Det er en langt mere ærlig løsning, ikke blot i forhold til befolkningen som helhed, men også over for de lægdommere, som vi alle lægger stor vægt på skal deltage i vores strafferetspleje. Folketinget har jo for nylig ved ændring af retsplejeloven udvidet lægdommernes muligheder for at deltage, og derfor synes jeg også, de skal deltage i den endelige afgørelse vedrørende straffriden.

Det vil også betyde, at tilsynet med de løsladte, fremfor som det er i dag at være noget tvangsmæssigt, i de fleste tilfælde vil gå over til at være et tilbud, hvilket efter min mening stemmer bedre med moderne kriminalpolitisk holdning end det nuværende system.

Samtidig bør man nok opretholde den nugældende adgang til efter en mere individuel vurdering at give prøveløsladelse efter udståelse af halvdelen af den idømte straffrid, hvilket ikke mindst får betydning for grupper

[Justitsministeren]

som unge og ældre indsatte samt førstegangsindsatte. Som jeg også har fremhævet tidligere, er jeg tilhænger af at udvide anvendelsen af disse individuelle prøveløsladelse ved den nuværende halve tid.

En arbejdsgruppe under kriminalforsorgen har netop afleveret en indstilling om visse ændringer af de gældende udgangsregler. Den er til høring hos forskellige myndigheder. Herudover indgår spørgsmålet om udgang i straffelovrådets kommissorium om sanktionssystemet, og udgangsreglerne bør formentlig behandles i forbindelse med udarbejdelsen af en straffuldbyrdslov.

Torben Lund (S):

Om beslutningsforslag nr. B 82 vedrørende udgang vil jeg sige, at vi også finder, at udgangstilladelse er et meget vigtigt element i at vedligeholde de indsatte kontakt med omverdenen, ikke mindst familierne. Derfor kan jeg give tilslutning til forslaget om at opstille en slags formålsbeskrivelse for udgangstilladelse. Jeg synes også, at den ordlyd, som forslagsstillerne har valgt i forslaget bemærkninger, lyder meget rimelig. Men vi kan jo se nærmere på det under udvalgsarbejdet.

Jeg vil også godt give tilslutning til, at vi undersøger, om den gældende praksis er hensigtsmæssig, og her tænker jeg specielt på administrationen af begreberne »fare for misbrug« og udtrykket »formålstjenlig« i reglerne om udgangstilladelse. Der må ikke være fare for misbrug, og så skal udgangstilladelse i øvrigt være formålstjenlige. Det er meget vide begreber, og det er begreber, der giver alle mulige fortolkningsmuligheder. I den forbindelse vil jeg sige, at jeg i virkeligheden nødig vil tro, det kan være helt rigtigt, som det er gengivet i beslutningsforslagets bemærkninger, at man skulle have afvist en udgangstilladelse på grund af, som der står, uberettiget køb af f.eks. Ekstra Bladet, en is eller en cigar. Jeg kan næsten ikke tro, det kan være rigtigt, men det er vel noget, vi under udvalgsarbejdet kan få nærmere belyst. Det burde i hvert fald ikke kunne være rigtigt.

Det aktualiserer yderligere, om vi eventuelt skal have afslagene på udgangstilladelse begrundet, og jeg synes, der kunne være me-

gen fornuft i, at myndighederne får en pligt til at begrunde et afslag på udgangstilladelse.

Hvad angår prøveløsladelse, vil jeg gerne sige, at vi ikke på forhånd vil afvise, at der er behov for en prøveløsladelse ved afslag på anmodninger om prøveløsladelse. Om det lige skal være ved domstolene, er vi nu ikke sikre på; man kunne snarere tænke sig, at det blev i et landsdækkende nævn. Det er en meget væsentlig administrativ afgørelse, der er tale om ved prøveløsladelse, og derfor kunne der være behov for at få en prøveløsladelse og en mere fast praksis over hele landet.

Vedrørende tidspunktet for prøveløsladelse vil jeg sige, at vi egentlig ikke mener, at de forslag, man her kommer med, er særlig velegnede til at løse disse problemer. Vi så egentlig hellere, at der generelt skete en afkortning af frihedsstraffene og en mindre brug af frihedsstraffene, men således at vi bevarer prøveløsladelsesmulighederne, og i den forbindelse vil vi gerne afvente det arbejde, der foregår i straffelovrådet i øjeblikket vedrørende det samlede sanktionssystem.

(Kort bemærkning).

Lenger (VS):

Jeg skal blot give hr. Torben Lund den oplysning, at det ikke er korrekt forstået, at den sag, som hr. Torben Lund taler om, har givet anledning til afvisning af en udgangstilladelse; det har den ikke. Den figurerer i statistikken over anden form for misbrug, og den har i øvrigt ført til en bøde til den pågældende.

Svend Åge Petersen (KF):

Venstresocialisternes forslag om ændring af reglerne for udgang og ændring af prøveløsladelse tager vi altså her samlet. Som justitsministeren allerede har omtalt, fungerer reglerne for prøveløsladelse ikke tilfredsstillende. Dette blev drøftet intenst i medierne i 1984, og i januar i år blev der afholdt en konference om emnet. En drøftelse med repræsentanter for de indsatte er desuden nært forestående.

Alle disse initiativer gør, at tidspunktet for disse beslutningsforslag fra venstresocialisterne ærlig talt ikke er særlig velvalgt, medmindre det skal tjene det bestemte formål at for-

[Svend Åge Petersen]

søge at fratage justitsministeren æren for de omtalte initiativer.

Det er efterhånden blevet sådan, at over 90 pct. af de indsatte automatisk prøveløslades, når to tredjedele af straffen er udstået. Jeg tror, dette virker meget forkert på befolkningens retsopfattelse. Når der idømmes en straf på 6 år, virker det på de fleste ganske mærkeligt, at den indsatte næsten pr. automatik bliver løsladt efter 4 år. Endnu værre bliver det selvfølgelig, hvis en prøveløsladt begår ny kriminalitet i den periode, hvor han eller hun er prøveløsladt. Ja men vedkommende skulle jo være indsat, siger mange, hvad er det da for noget? Man har svært ved at forstå det og vel egentlig ikke med urette. Lad os så hellere få nedsat straffene til en varighed, som den indsatte reelt skal være indsat. Den hidtidige praksis synes jeg nok virker forkert. Når der er afsagt en fængselsdom af en vis varighed, bør løsladelse også først ske efter udløbet af dette tidsrum.

Beslutningsforslag nr. B 82 og B 83 mener vi er ganske gode oplæg til en nærmere drøftelse i udvalget, og hvis vi så kan sammenholde det med straffelovrådets udtalelse, som forhåbentlig snart kommer, tror vi, at vi kan arbejde videre på sagen.

Helge Sander (V):

I de to beslutningsforslag, der her er til behandling, drøftes igen det principielle spørgsmål, om administrationen fortsat skal have stor indflydelse på afsoningens længde, som det er tilfældet i dag.

Jeg vil gerne gentage, hvad venstre har sagt tidligere på dagen, nemlig at det må indgå i de generelle drøftelser om sanktionssystemet, når straffelovrådet er kommet med et udspil.

Venstre afviser altså forslagene, som de foreligger, men vi vil gerne allerede nu tilkendegive, at vi, såfremt vi skal medvirke til en lovgivning på området, klart foretrækker, at den dømmende myndighed sikres en større indflydelse på den faktiske dom.

Ebba Strange (SF):

Som det er fremgået af den hidtidige del af debatten, er dette et emne, vi har diskuteret i et lidt andet forum for ikke så forfærdelig længe siden. På det tidspunkt gav jeg udtryk for, at vi bør bevare prøveløsladelsesin-

stituttet, så længe vi ikke ved mere om, hvad der ligger i planerne om nedsættelse af den faktiske straf, og det mener jeg også i dag.

Ministeren sagde noget i dag, som jeg ikke har bemærket at han har sagt tidligere, nemlig at man, hvis man ikke giver den næsten automatiske prøveløsladelse, kan lade tilsynet blive et tilbud og ikke gøre det obligatorisk. Jeg kan godt forstå det, der ligger i det, men jeg vil gerne vende hele den problemstilling på hovedet. Hvis det, der lyser ud af debatten i dag, nemlig at alle er enige om, at vi skal have nedsat brug af vores fængsler, virkelig er sandt, kunne man jo gå den anden vej og gøre det til den helt almindelige regel at løslade efter halvtidsudståelse af straffen, således at vore domstole, befolkningen, lægdommerne, alle ved, at det er det, vi arbejder efter. Vi idømmer en dom på så og så mange års fængsel; halvdelen afsones, den anden halvdel gøres betinget, sådan at prøveløsladelser altså er det almindelige og ikke efter to tredjedele tid, men efter halv tid. Så ville man få opretholdt kravet om, at nogle skal i fængsel, og samtidig ville man mindske den skade, der sker, fordi det blev det almindelige, at de kun sad der den halve tid.

Men en af vanskelighederne ved alt dette her – og det gik igennem både justitsministerens og i hvert fald hr. Helge Sanders indlæg – er, at det, vi lovgiver om her i huset, ikke er strafslængder, men strafferammer. Jeg hørte godt, at justitsministeren sagde, det var nedsættelse af den faktisk idømte straf, justitsministeren var ude efter. Men det er jo noget svært noget at have hånd i hanke med, da det er domstolenes afgørelse. Så inden vi forlader vores synspunkt om, at prøveløsladelsesinstituttet er godt, vil vi se, hvilke planer man faktisk har om strafnedsættelsen, for hvis det kun er et spørgsmål om at nedsætte strafferammerne, ved vi ikke noget om, hvorvidt man alligevel ikke vil dømme sådan, at lidt flere er ved at nå loftet i rammen, end man gør i dag.

Jeg synes, det er interessant, hvad V-Serne foreslår om domstolsprøvelse af afslag. Uanset om det nu skal være en domstol eller et navn, eller hvem det skal være, synes jeg, det vil være vigtigt at få begrundet afslagene, fordi det i de tilfælde, hvor der gives afslag, godt kan være kolossalt uklart også for fangen selv, hvad det egentlig er, der er begrundelsen. Der tænker jeg selvfølgelig på den

[Ebba Strange]

næsten-automatik, der i dag er i to tredjedele-prøveløsladelsen; får man nægtet en prøveløsladelse efter to tredjedele tid i dag, ville det være meget rart at vide, hvad årsagen var til, at man ikke fik det gode, som de allerfleste andre får.

Om beslutningsforslag nr. B 82 vil jeg sige, at jeg synes, det er godt, at VS en gang til i bemærkningerne har skrevet, hvor lidt udgang faktisk misbruges, og hvor få af dem, der er på udgang, der faktisk begår ny kriminalitet. Jeg synes ikke, vi for tit kan få de tal offentliggjort, for vi er forpligtede til at uddyde de myter, som findes nogle steder om, at fanger på udgang begår ny kriminalitet.

For mig at se er det allervigtigste middel til at undgå for stor en ødelæggelse som følge af fængselsopholdet, at fangerne får den bedst mulige adgang til at opretholde kontakten med det liv, der er uden for fængslet, og derfor støtter vi fra SFs side de forslag om udgang, der ligger i VSernes beslutningsforslag.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Beslutningsforslag nr. B 82 handler om ændring af reglerne for udgang. Jeg tror, at dette at lade folk få udgang fra fængselsstraffen, besøge deres familie og andre ting, som de særligt kan begrunde, er en god foranstaltning. Jeg tror i modsætning til den konservative ordfører, hr. Svend Åge Petersen, at den tværtimod er særdeles befordrende for, at vi får resocialiseret et menneske, der sidder i fængsel. Vi hørte atter fra konservativ side frykten for, at det ville blive opfattet forkert i befolkningen, og der blev nævnt dette, at der sker ny kriminalitet under udgangene.

Der er også nogle oplysninger i bemærkningerne til beslutningsforslaget, som jeg synes man skal fæste sig ved.

Vi får anmeldt mellem 300.000 og 400.000 overtrædelser af vore forskellige love, og hvis vi nu siger, at disse 300.000-400.000 alle er begået af de samme mennesker og der ikke er nogen gengangere imellem – og det er der selvfølgelig – ville det svare til, at 7 pct. af befolkningen overtræder lovene. Jeg synes, at det er noget, man skal holde fast ved: det er 7 pct. i forhold til hele befolkningen. Hvis man så spørger, hvor meget kriminalitet der sker i udgangstilfælde, er svaret, at det er ½

pct. Det kan da ikke tages alvorligt, når den konservative ordfører siger, at man skal være betænkelig ved at give udgangstilladelse, fordi der sker ny kriminalitet. Hvis vi skulle tage den fulde konsekvens af den måde, de konservative ræsonnerer på, skulle det snarere være, at man byggede så mange fængsler, at 5 millioner mennesker kunne lade i fængsel, for så ville vi have afskaffet kriminaliteten.

Må jeg derefter vende mig til spørgsmålet om prøveløsladelse. Jeg er enig med fru Ebba Strange, når hun tager afstand fra, at man skal kombinere dette med en nedsættelse af strafferammerne. Fordi man nedsætter strafferammerne, er det jo aldeles ikke sikkert, at dommerne føler sig overbeviste om, at de også kan forsvare over for deres egen samvittighed og det hensyn, de har til samfundet, at nedsætte straffen tilsvarende. Hvis vi var gået ind på at nedsætte strafferammerne og der ingenting skete og vi havde strammet reglerne for prøveløsladelse, ville vi først være ude at svømme. Jeg vil meget gerne drøfte, om det ikke er det rigtige at sige, at det normale er, at man bliver prøveløsladt, når halvdelen af straffen er udstået. Jeg tror, der ligger noget særdeles præventivt i dette, at man ved, hvis man begår ny kriminalitet og man har halvdelen af den tidligere fængselsstraf stående, at spørgsmålet om at lægge den oveni bliver taget op. Det tror jeg virker meget præventivt, og vi kunne nok trænge til ting, der var virkelig præventive, i dette system. Som jeg har været inde på det før, er der ikke meget, der tyder på, at dette, at vi spærker folk inde, har nogen særlig specialpræventiv virkning. Men jeg vil gerne drøfte, om det ikke er det rigtige at sige, at halvdelen bør være det normale.

Så er der spørgsmålet om, hvordan vi kan sikre, at det nu også sker. Ja, det kunne eventuelt sikres på den måde, at man skulle foretage indberetning, hvis prøveløsladelse ikke sker. VS foreslår, at prøveløsladelse gøres obligatorisk efter udståelse af to tredjedele af straffen. Hvis vi kombinerede dette med, at man efter udståelsen af halvdelen af straffen normalt skal prøveløslades, og at der skal ske indberetning til justitsministeriet, hvis man af en eller anden grund ikke kan prøveløslades, så tror jeg, vi fik lavet et godt system, og det vil jeg da gerne drøfte i retsudvalget.

(Kort bemærkning).

Svend Åge Petersen (KF):

Hr. Bernhard Baunsgaard fik, efter hvad jeg kunne høre, vendt mine ord noget rundt. Vi fik her oplyst nogle tal for kriminalitet og også for kriminalitet under prøveløsladelse. Det, jeg sagde, var, at jeg tror, folks retsbevidsthed lider under, at den, der får en dom, ofte kun sidder to tredjedele af denne tid, og at det bliver endnu værre i de tilfælde, hvor en prøveløsladt begår ny kriminalitet. Jeg har ikke været inde på omfanget, men vi ved jo udmærket, hvad der står i medierne, når en prøveløsladt begår ny kriminalitet. Det er det, der er med til at forplumre retsbevidstheden, og det er ikke det samme som det, hr. Bernhard Baunsgaard fik mine ord til at lyde som lige før.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg mener ikke, det er nogen undskyldning for, at et folketingsmedlem ikke foretager noget fornuftigt, at et eller andet populært medium misbruger tallene.

Birgith Mogensen (CD):

CD vil vente med at tage stilling til, hvorvidt prøveløsladelsesreglerne skal laves om. Vi mener, at tinget skal have et mere relevant grundlag at debattere på, og vi ser derfor frem til straffelovrådets udtalelse om disse spørgsmål. CD afviser derfor de to forslag.

Lenger (VS):

Når jeg ser på, hvilke bemærkninger der er faldet om disse to forslag, og hvad der er sagt om de øvrige forslag i dagens løb, tror jeg, det er gennem disse to forslag, vi kunne få mulighed for at foretage nogle relativt hurtige forbedringer. Både fru Ebba Strange og hr. Bernhard Baunsgaard kom i hvert fald med nogle fra mit synspunkt meget positive bemærkninger, og hr. Torben Lund tilsluttede sig, hvad angår forslaget om udgangsregler, formålet, men ville gerne se nærmere på praksis. I forbindelse med prøveløsladelser var hr. Torben Lund uenig i teknikken, men ville gerne være med til at se nærmere på det.

For vores vedkommende er det bestemt ikke teknikken, der er afgørende. Det er jo

netop sådan, at når man diskuterer spørgsmålet om udgangstilladelser og prøveløsladelser, kan de samme formål opnås på utrolig mange måder rent teknisk, og det skal ikke være det, som skiller os. Derfor ser jeg forholdsvis positivt på mulighederne for at få nogle andre regler om udgangstilladelser og prøveløsladelser som følge af de bemærkninger, der er faldet her.

Derimod forstår jeg faktisk mindre og mindre af det, som justitsministeren siger. Han går ikke ind for obligatorisk prøveløsladelse efter to tredjedele tid, men han vil godt være med til at nedsætte alle straffe til to tredjedele af det nuværende. Det synes jeg er lidt af en modsætning, og tilbage står egentlig, at jeg tror, at det, der afgørende skiller os, er spørgsmålet om tilsynet efter og under prøveløsladelsen. Det kan man også godt diskutere værdien af, men det har jo bl.a. noget at gøre med den måde, som det faktisk udøves på. Jeg tror ikke, at den støtte, rådgivning og vejledning, man får, når man er prøveløsladt, er særlig stor, og derfor tror jeg, det vil være illusorisk under de nuværende forhold at tillægge den særlig vægt, men samtidig vil jeg ikke se bort fra, at efter udståelse af en fængselsdom kunne det, hvis støtten, rådgivningen og vejledningen fungerede godt, være en fordel, at man havde den. Ikke blot ser det altså ud til, at det er den, justitsministeren vil ende med at afskaffe som det væsentligste, men samtidig – justitsministeren ryster benægtende på hovedet, ja men så forstår jeg slet ingenting – samtidig sker der jo det, hvis man ikke gør prøveløsladelse obligatorisk, at netop de mennesker, som man skønner har den største risiko for at begå ny kriminalitet, har man ikke mulighed for at give denne særlige støtte efter løsladelsen, fordi de jo har siddet tiden ud. Men ministeren nægter altså, at det forholder sig, som jeg siger her; det var ellers min eneste, i teorien undfangede, mulighed for at forstå, hvad han mener.

Jeg vil sige generelt om prøveløsladelserne, at dette forslag går ud på, at der skal være mere domstolsindflydelse på straffens faktiske længde og straffens faktiske forhold, og det går igen i mange andre af de forslag, vi har stillet.

Hr. Torben Lund mente ikke, at det nødvendigvis skulle være domstolene, det kunne også være et nævn, og det vil vi såmænd og-

[Lenger]

så gerne være med til. Det er det principielle, vi vil lægge vægt på: det skal være et uafhængigt organ, der skal være mindre administrativ indflydelse på straffens faktiske længde, der skal være mere forudsigelighed, og så skal der være en adgang til at anke de afslag, der gives. Det er jo et af problemerne i dag, at de afslag, der gives, ikke kan ankes, og det er påpeget af mange i debattens løb.

Ved at gennemføre det, som forslaget går ud på, at prøveløsladelse skal ske efter to tredjedele tid, opnår man, at den administrative indflydelse halveres fra at udgøre en tredjedel af straffen til at udgøre en en sjettedel, samtidig med at vi får tilgodeset de retssikkerhedsmæssige hensyn. Det er årsagen til, at vi har udformet forslaget på denne måde, men teknikken skal som sagt ikke skulle os ad.

Det er under alle omstændigheder sådan, at uanset hvilken model man vælger, vil det være altafgørende for den løsladte, hvilke forhold han bliver løsladt til. Der er forskel på at blive løsladt til et arbejde, en bolig og en familie, der fungerer, og så at blive løsladt til ingen verdens ting. I den sidste situation vil der typisk ske det, at den løsladte begår ny kriminalitet.

Til slut vil jeg kun sige mere generelt om udgangstilladelser, at princippet, ideologien, i dem er, at de især skal bruges i slutningen af et fængselsophold, for at man kan vænne den pågældende til at fungere i samfundet igen. Dette problem er efter vores opfattelse forstærket betydeligt, fordi man har brugt den første del af fængselsopholdet til at vænne den pågældende af med at fungere i et samfund ved overhovedet ikke at give udgangstilladelser; især i lukkede fængsler går der jo lang tid, før man får sin første udgangstilladelse.

I forbindelse med selve proceduren indgår der, hvad hr. Torben Lund også korrekt refererede fra vores bemærkninger, to meget vide skøn: for det første, at der ikke må foreligge fare for misbrug – det er noget underligt uhåndterligt noget at have med at gøre – og for det andet, at udgangen skal være formålstjenlig – noget, der er lige så uhåndterligt at have med at gøre. Det gør, at vi har kastet vores øjne ikke blot på hyppigheden af udgangstilladelserne men også på retssikkerheden i forbindelse med dem, fordi de naturligvis indebærer en klar uforudsigelig-

hed og en lige så klar misbrugsmulighed for den, der sidder i fængsel. Med misbrug tænker jeg ikke nødvendigvis på noget, der er helt forkert, men mere på hensyn, som er udgangstilladelserne uvedkommende. Det har nemlig aldrig været meningen, at udgangstilladelser for en fange i et fængsel skal bruges disciplinerende, og det sker i dag. Yderligere svækkes retssikkerheden af, at der ikke er nogen begrundelsespligt. Hvor uhåndterligt misbrugsbegrebet er i denne forbindelse, understreges af, at når vi ser på statistikken for misbrug af udgang, viser det sig, at der sker 15 gange flere misbrug med anden begrundelse, som det hedder, end der gør i forbindelse med ny kriminalitet, og det er da vist en speciel form for statistik, når den opsamlingsrubrik, som man har i enhver statistik, og som hedder »andre«, er 15 gange så stor som den præcise rubricering. Denne anden form for misbrug dækker jo over alt muligt mærkeligt, og det er derfor helt umuligt at danne sig noget indtryk af, hvad det er for anden form for misbrug, der faktisk sker.

Jeg vil gerne sige tak for de bemærkninger, der er fremsat, i hvert fad fra et flertal, om disse forslag. Som jeg har hørt bemærkningerne, tror jeg, at det er vedrørende udgangstilladelser og prøveløsladelse, der vil være mulighed for først at opnå nogle forbedringer inden for kriminalpolitikken.

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Foruden at takke regeringspartierens ordførere for deres bemærkninger om afskaffelse af den automatiske prøveløsladelse vil jeg også gerne takke fru Ebba Strange for en meget forstående holdning til spørgsmålet. Fru Ebba Strange ville gerne høre noget nærmere om, hvordan reglerne skulle udformes, for at man kunne sikre, at en nedsættelse af straffen gik forud for afskaffelse af prøveløsladelse.

Jeg synes i og for sig, det må have virket meget beroligende at høre de udtalelser, som Dommerforeningens formand kom med på den tidligere nævnte konference, for han sagde jo: det er da noget, folketinget bestemmer. Hvis folketinget tilkendegiver noget på den ene eller den anden måde, vil dommerne selvfølgelig følge det, og det har de altid gjort.

[Justitsministeren]

Jeg forstår det derfor heller ikke helt, når hr. Bernhard Baunsgaard giver udtryk for – man kan vel ikke sige mistillid, men noget i retning af manglende forventninger om, at domstolene vil følge det. Der bliver jo aldrig idømt en strengere straf, end de to lægdommere går med til, og jeg har da hidtil opfattet det sådan, at folketinget havde tillid til lægdommerne i disse sager, så hvis det bliver tilkendegivet fra folketingets side, at straffene nu skal nedsættes med en tredjedel, forstår jeg ikke, at nogen kan have den opfattelse, at det ikke vil blive fulgt både af de juridiske dommere og af lægdommerne.

Og hvorfor er det så vigtigt? Jo, jeg synes, det var et stort fremskridt her i landet, da vi i det væsentlige afskaffede de tidsbestemte straffe, men prøveløsladelsen virker jo i dag som en tidsbestemt straf. 90 pct. bliver prøveløsladt efter to tredjedele tids forløb, men de resterende 10 pct. bliver det ikke. Hvorfor skal de være i den situation, at de ender med at få en længere straf end de andre? Fravigelsen fra det, domstolene har bestemt, synes jeg også er yderst uheldig.

Jeg synes, der er al mulig grund til at drøfte dette, og jeg forstår ikke hr. Lenger, når han siger, at det, der er os imellem, det er tilsynet. Jeg sagde udtrykkeligt: det vil betyde, at tilsynet med de løsladte, fremfor som i dag at være noget tvangsmæssigt, i de fleste tilfælde vil gå over til at være et tilbud, hvilket efter min mening stemmer bedst med en moderne kriminalpolitisk holdning.

Er det da tvangsmomentet, hr. Lenger betragter som det afgørende? Vil hr. Lenger beholde prøveløsladelsesinstituttet for at kunne sige til de pågældende: hvis ikke I opfører jer ordentlig, bliver I sat ind igen? Her tror jeg på, at frivillighed er meget bedre, og hvis vi kunne være enige om det, kan jeg ikke se, hvad forskellen i vor opfattelse er.

En nedsættelse af straffen, afskaffelse af den automatiske prøveløsladelse og en individuel hensyntagen til de indsatte, sådan at man kan løslade i visse tilfælde på prøve, er det program, som jeg mener er det rigtige. Jeg vil da tilføje, at jeg hørte med stor interesse, hvad der blev sagt på konferencen, men jeg vil med lige så stor interesse høre her i begyndelsen af marts måned, hvad repræsentanterne for de indsatte siger om dette spørgsmål.

Lenger (VS):

Vi kan sagtens blive enige om det uheldige i tidsbestemte straffe. Vi behandlede jo tidligere i dag et forslag, også fra VS, netop om afskaffelse af den helt uforudsigelige livtidsstraf – men lad det nu ligge.

Jeg er glad for, at ministeren går ind i debatten om lige præcis dette punkt, for det kan så give os lejlighed til at få opklaret, hvad det er, ministeren gerne vil, og derfor vil jeg spørge, om forskellen på det, ministeren gerne vil, og de forhold, vi har i dag, alene er, at de små 200 mennesker, som får afslag på prøveløsladelse efter to tredjedele tid, skal løslades efter det, der i dag svarer til to tredjedele tid. Jeg går ud fra, at det i hvert fald er én af forskellene.

Jeg vil også gerne spørge, om ministeren dermed har frafaldet sit tidligere ønske om at knytte en ændring af prøveløsladelserne sammen med ændringer af udgangsreglerne. I forbindelse med et spørgsmål i spørgetiden for et par måneder siden bemærkede jeg, at ministeren som de eneste eksempler på ændringer i udgangsreglerne, som han kunne forestille sig, nævnte, at der skulle være dårligere muligheder for at foretage opsparing af udgang. Derfor vil jeg gerne spørge: er det det eneste, ministeren har forestillet sig, og forestiller han sig stadig, at ændringer i prøveløsladelsesinstituttet skal knyttes sammen med ændringer i udgangsreglerne i mere restriktiv retning?

Mit spørgsmål er særdeles velbegrunder, fordi ministeren ved de seneste lejligheder, hvor han har udtalt sig om prøveløsladelserne, ikke har knyttet en ændring af dem sammen med sin oprindelige betingelse: en ændring i udgangsreglerne.

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Det er rigtigt forstået. Jeg knytter ikke de to ting sammen. Jeg har udtalt mig om begge spørgsmål, det er rigtigt, og hr. Lenger kender mine synspunkter vedrørende udgangstilladelsen. Begge dele var fremme på konferencen, men spørgsmålet om afskaffelse af prøveløsladelsen har for mig ikke en sådan direkte tilknytning til spørgsmålet om udgangstilladelsen, at vi behøver at kombinere dem. Jeg mener, det er to selvstændige spørgsmål.

[Justitsministeren]

Det er da rigtigt, at de 10 pct., det drejer sig om, vil få en klarere og mere retssikker stilling, hvis man gennemfører mit forslag, men det er ikke alene det, det drejer sig om. Jeg synes også, at prøveløsladelsen, når man alligevel prøveløslader ca. 90 pct., er et overflødigt omsvøbsdepartement. Hvorfor ikke gå direkte til sagen og sige, som jeg gør: vi ned sætter straffen, og så kommer de indsatte ud i overensstemmelse med, hvad domstolene har bestemt, den dag de blev dømt.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Ministeren forudsætter ifølge sine bemærkninger den ganske bestemte virkning af, at vi ned sætter strafferammen, at dommenes længde også falder, og det er aldeles ikke sikkert.

Vi har jo prøvet, nemlig med hensyn til isolationsfængsling, at få domstolene til at gøre, som vi tilkendegav at vi ønskede, men vi ved fra de erfaringer, vi gjorde dér, at det ikke er altid, dommerne er enige med os. Hvis vi ikke direkte påbyder det, er det ikke sikkert, det sker, og så kommer man ikke væk fra, at prøveløsladelse i sig selv har den specialpræventive virkning, som mange ønsker at indespærring i sig selv skulle have, men som den ikke har uden særlige foranstaltninger.

(Kort bemærkning).

Lenger (VS):

Jeg er enig med hr. Bernhard Baunsgaard, der forsøger at så lidt tvivl om virkningen af, at strafferammerne sænkes. Det er jo det eneste helt formelle middel, folketinget har i denne forbindelse, og det har vi også skrevet noget om i bemærkningerne til B 83. Men vi får forhåbentlig snart et grundlag for at vurdere, om en sænkning af strafferammerne nu også fører til en generel nedsættelse af straffene. Spørgsmålet har tidligere været fremme her i salen, og derfor vil jeg minde ministeren om det og spørge, hvordan det går med at fremskaffe det materiale, som vi skulle have om virkningen af den sænkning af strafferammerne, der skete for ca. 3 år siden. Det er klart, at den betænkelighed, som vi andre har ved forslaget på grund af usikkerhed om, hvorvidt domstolene nu også vil føl-

ge det, i høj grad må være afhængig af vores vurdering af, hvordan det virkede, da man nedsatte strafferammerne for tre år siden. Var det sådan, at det bare var toppen, der blev taget af straffen, eller blev det fulgt hele vejen ned ad skalaen? Jeg vil gerne spørge ministeren, om det materiale, som han har bebudet vil komme vedrørende dette forhold, kan ventes inden for en overskuelig tid, for det må være et meget væsentligt materiale i forbindelse med den fortsatte vurdering af spørgsmålet om prøveløsladelse.

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Jeg skal søge at fremskaffe det så hurtigt, som jeg kan, for jeg er enig med hr. Lenger i, at det er vigtigt at få det frem, så vi kan komme videre med denne sag, som jeg betragter som meget væsentlig, og som vi gerne skulle tage fat på.

Med hensyn til hr. Bernhard Baunsgaard skal jeg blot henholde mig til det svar, jeg gav før, hvori jeg citerede Dommerforeningens formand og udtrykte min tillid til, at både juridiske dommere og lægdommere vil følge de tilkendegivelser, der kommer fra folketinget.

Hermed sluttede forhandlingene.

Afstemning

Forslagenes overgang til anden (sidste) behandling

vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Jeg foreslår, at forslagene til folketingsbeslutning henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

14) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 84:

Forslag til folketingsbeslutning om sikring af uhindret kommunikation mellem folketingsmedlemmer og de indsatte i anstalter og arresthuse.

Af Lenger (VS) m.fl.
(Fremsat 5/2 85).